

Oponentský posudek disertační práce:

Lucia Majlátová, *Chechoslovaquia, México y América Central 1945-1989* (SIAS FF UK, Praha 2015, 416 s rkp. včetně příloh)

Ve své obsáhlé disertační práci Lucia Majlátová navázala na svou práci diplomovou (*Relaciones entre Chechoslovaquia y México 1945-1970*, FF UK 2007), ale především na dlouhodobou tradici studia „stykových témat“ v rámci Střediska ibero-amerických studií, vyhlášenou již při jeho založení, tedy na snahy o využití dokumentace v domácích i zahraničních archívech pro lepší pochopení „domácích“ dějin v širokých mezinárodních souvislostech. S pracemi českých badatelů starší (Opatrný, Barteček, Novotný, Šouša) i mladší (Perutka) generace je obeznámena, zároveň ale téma vzájemných vztahů a protínání národních dějin v některých jejich klíčových momentech dynamicky rozvíjí.

Konkrétně se studentka rozhodla věnovat vztahům Československa a Mexika a Střední Ameriky ve 2. polovině 20. století. Zatímco Mexiko patří k nejvýznamnějším státům Latinské Ameriky a v hledáčku zájmu československých politiků bylo od samého vzniku samostatného státu, „banánovým republikám“ jižně od jeho hranic se dostává nepoměrně méně pozornosti jak v dílech historiků věnujících se dějinám latinskoamerického kontinentu jako takovým, tak ze strany českých zájemců o styková témata, a ostatně vesměs i ze strany dobových aktérů, diplomatů, ekonomů atp.

Nabídla se tedy možnost srovnání v různých rovinách vzájemných setkávání obou regionů – neboť Majlátová se zaměřila na tyto vztahy v celé jejich komplexnosti. Do hloubky se věnovala záležitostem politickým a hospodářským, stranou ale nezůstaly vazby kulturní (které samozřejmě ve zkoumaném období nelze oddělovat od politiky) nebo naopak dílčí problematika špionáže či výjimečných literárních svědectví (Norbert Frýd, Roque Dalton). Periodizační mezníky jejího výzkumu byly poměrně jasně dané – jako výchozí moment konec 2. světové války, jako moment závěrečný, byť samozřejmě otevírající nové otázky, konec komunistického režimu, který víceméně koresponduje se zahájením demokratizačních procesů ve Střední Americe.

Práce je založena na rozsáhlé pramenné základně. Archivní výzkum byl primárně realizován v České republice, ve fondech Národního archivu, Archivu MZV a Archivu bezpečnostních složek, uskutečnily se ale také dílčí badatelské sondy v Kostarice, jejichž výsledky byly využity jako doplňkové. Seznam použité literatury je poměrně rozsáhlý a reprezentativní, založený opět především na české, v menší míře latinskoamerické produkci, především pro obecný kontext zkoumaných událostí.

Jak z výše nastíněné širší záběru vyplývá, bylo nezbytné práci pojmout jako výrazně faktografickou až popisnou. Což samo o sobě není na závadu. Mnohé z excerpovaných materiálů jsou unikátní (to se týká zejména dokumentů k hospodářským záležitostem) a často dosud nebyly v historickém výzkumu využity; vzhledem k jazyku práce jsou nyní dostupné i zahraničním zájemcům. Přesto je škoda, že autorka nevyužila příležitosti také k teoretickému uchopení problematiky (namátkou problematika „obrazu“ a „stereotypu“, velmi inspirativní pro jakékoli studium vzájemných vztahů dvou subjektů). Nezamyslela se ani nad jediným z pojmů, které užívá – studená válka, komunismus atp. – a přistupuje k nim konvenčně, bez sebemenší snahy o problematizování zažitých klíšé.

Ani výsledky srovnání problematiky vztahů s Mexikem na jedné a Střední Amerikou na druhé straně nejsou specifikovány, respektive zůstávají v té nejobecnější rovině, čímž se devalvuje široký záběr práce. Autorka spíše nechává své výpisky z pramenů „hovořit samy za sebe“, někdy se výklad stává pouhým seznamem dochovaných dokumentů. Zcela postrádám úvodní zhodnocení pramenných celků a konkrétních svědectví, jejich vnější a vnitřní kritiku. Prameny jsou pouze uniformně citovány, aniž by byly hierarchizovány nebo se autorka

zajímala o motivaci jejich autorů nebo konkrétní okolnosti vzniku konkrétních dokumentů (s výjimkou závěrečné analýzy dvou literárních textů). Nestaví je proti sobě, nezpochybňuje jedny druhými a výklad jí tak splývá v jeden homogenní proud.

Mimo to se občas neubráníla zobecňujícím až karikujícím konstatováním, zejména v pasážích věnovaných širším historickým procesům (s. 57, „Costa Rica eligió un camino más civilizado“). Na druhé straně některé z dílčích závěrů jsou buď zajímavé samy o sobě (například pasáž věnovaná čs. pomoci revoluční Nikaragui, s. 239-255), nebo potvrzují jiné badatelské sondy do vztahů Československa se zeměmi Latinské Ameriky – mimo jiné to, že z československé strany převažoval, navzdory rétorice studené války, vesměs pragmatický přístup, usilující o navazování a udržení hospodářských vazeb i se zeměmi na druhé straně pomyslné železné opony.

Práce je přehledně členěna. Je psána vynikající španělštinou, jen s ojedinělými překlepy, zjevně způsobenými chvatem při dokončování. Snad by bylo vhodnější rozdělit závěrečnou bibliografii standardním způsobem na edice a sekundární literaturu. Všechny použité zdroje jsou nicméně řádně, i když ne zcela přehledně citovány.

Navzdory dílčím výhradám lze tedy konstatovat, že disertační práce Lucie Majlátové splnila všechny požadavky kladené na disertační práci. Studentka předložila samostatnou, na vlastním pramenném výzkumu založenou studii, která přinesla konkrétní a pro další bádání využitelné výsledky.

Jednoznačně ji proto doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikaci **prospěla**.

Praha, 8. června 2015

Doc. Markéta Křížová, Ph.D.
Středisko ibero-amerických studií FF UK